

تاریخ : ۱۴۰۵/۷/۴

شماره نامه : ۱۴۰۵/۳۰۹/۸۰/الف

پیوست : ندارد

مقاومت آفرینش است

گیرنده: جناب آقای مهران کرمی

مدیر محترم روابط عمومی سازمان حفاظت محیط زیست کشور

موضوع : استعلام حقوقی در خصوص مبنای قانونی صدور مجوز زیست محیطی طرح توسعه و بهره برداری میدان نفتی سهراب در محدوده تالاب هورالعظیم با توجه به ماده ۱۶ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست و ماده ۵ آیین نامه جلوگیری از تخریب و آلودگی غیر قابل جبران تالابها

با سلام؛

احتراماً، در خصوص مجوز محیط زیستی طرح توسعه و بهره برداری میدان نفتی سهراب که در محدوده تالاب هورالعظیم واقع شده موجهی از اعتراضات و شکایات به دبیرخانه اجرایی نشان اپوش ارسال شده است لذا با توجه به حساسیت موضوع خواهشمند است دستور فرمایید پاسخ مستند و مکتوب نسبت به استعلامات حقوقی ذیل به این دبیرخانه ارائه گردد:

۱. تصریح قانونی ماده ۱۶ و ممنوعیت واگذاری عین

مطابق ماده ۱۶ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست: «کلیه عرصه و اعیان املاک متعلق به دولت واقع در محدوده مناطق مذکور در بند (الف) ماده ۳ همچنین کلیه تالاب های متعلق به دولت در اختیار سازمان قرار خواهد داشت و سازمان در بهره برداری از تالابها (به استثناء مرداب بندر پهلوی) و املاک مذکور قائم مقام قانونی مؤسسات یا سازمان های مربوط می باشد ولی حق واگذاری عین آنها را ندارد.»

قانون گذار صراحتاً حق واگذاری عین تالاب های دولتی را از سازمان سلب کرده و سازمان را تنها قائم مقام در بهره برداری دانسته است. با عنایت به اینکه تالاب هورالعظیم متعلق به دولت بوده و در زمره مناطق تحت مدیریت سازمان قرار دارد،

تاریخ : ۱۴۰۵/۷/۴

شماره نامه : ۱۴۰۵/۳۰۹/۸۰/الف

پیوست : ندارد

عملیات اکتشاف و بهره برداری نفت از میدان سهراب مصداق بارز واگذاری عین یا تصرف در عین محسوب می شود و با ممنوعیت مقرر در ماده ۱۶ مغایرت دارد.

۲. تأیید ممنوعیت واگذاری در رویه قضایی دیوان عدالت اداری

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در رأی شماره ۲۲۱ مورخ ۱۳۸۷/۰۴/۰۹ با استناد به ماده ۱۶ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست، مصوبه امکان واگذاری اراضی تحت مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست را ابطال کرده و اعلام داشته است:

«به صراحت ماده ۱۶ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست مصوب ۱۳۵۳ حق واگذاری عین عرصه و اعیان املاک متعلق به دولت واقع در محدوده مناطق پارک ملی، آثار طبیعی ملی، پناهگاه حیات وحش و منطقه حفاظت شده موضوع بند «الف» ماده ۳ قانون مزبور و همچنین تالاب های متعلق به دولت که در اختیار سازمان حفاظت محیط زیست قرار دارد، ممنوع اعلام شده است.»

این رأی، رویه قضایی قطعی در خصوص ممنوعیت مطلق واگذاری عین اراضی تالابی را تثبیت کرده است و هرگونه مجوزی که منجر به تصرف در عین تالاب شود، با این رویه مغایرت دارد.

۳. خلأ قانونی ناشی از عدم تصویب آیین نامه تبصره ۲ ماده ۱۶

تبصره ۲ ماده ۱۶ مقرر می دارد:

«نحوه واگذاری منافع املاک مذکور در این ماده در آیین نامه اجرایی این قانون تعیین خواهد شد.»

تاکنون آیین نامه اجرایی تبصره ۲ ماده ۱۶ تصویب و ابلاغ نشده است. این امر به معنای آن است که:

تاریخ: ۱۴۰۵/۷/۴

شماره نامه: ۱۴۰۵/۳۰۹/۸۰/الف

پیوست: ندارد

- هیچ سازوکار قانونی برای واگذاری حتی منافع (چه رسد به عین) این املاک وجود ندارد.
- سازمان نمی تواند به استناد آیین نامه ای که وجود ندارد، مجوزی برای تصرف در عین یا منافع تالاب صادر کند.
- بنابراین، مجوز صادره برای میدان سهراب، فاقد پشتوانه قانونی صریح است و در خلأ قانونی صادر شده است.

۴. مغایرت با آیین نامه جلوگیری از تخریب و آلودگی غیرقابل جبران تالابها

مطابق ماده ۵ آیین نامه جلوگیری از تخریب و آلودگی غیرقابل جبران تالابها (موضوع تصویب نامه شماره ۱۵۷۴۰۸/ت ۵۵۰۹۶ هـ مورخ ۱۳۹۷/۱۱/۲۷ هیئت وزیران):

«هرگونه بهره برداری و اقدامی که به تشخیص سازمان منجر به تخریب و آلودگی غیرقابل جبران تالابها شود، ممنوع است و سازمان موظف است ضمن اخطار کتبی اصلاح یا توقف فعالیت در مهلت مشخص که برابر دستورالعمل ابلاغی سازمان تعیین می شود، نسبت به اعمال ماده (۴) قانون در پایان مهلت مذکور با رعایت مفاد این آیین نامه اقدام کند.»

همچنین در تعریف «تخریب و آلودگی غیرقابل جبران تالاب» در بند (ج) ماده ۱ این آیین نامه آمده است:

«هرگونه فعالیت های انسانی در بستر و حریم بوم شناختی که منجر به تنزل برگشتناپذیر ارزش های بوم شناختی و کارکردهای اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیستگاهی تالاب شود.»

گزارش ارزیابی اثرات زیست محیطی (EIA) طرح سهراب، خود اذعان دارد که «تداخل با منطقه حفاظت شده، از دست رفتن زیستگاه و کاهش کیفیت زیستی تالاب در فاز ساختمانی قطعی است» و پروژه را «صرفاً با اجرای طرح بهسازی و جبران خسارت» قابل تأیید می داند. این اذعان، خود مؤید انطباق پروژه با تعریف «تخریب غیرقابل جبران» در این آیین نامه است.

۵. وضعیت تالاب هورالعظیم در آیین نامه مذکور

تاریخ : ۱۴۰۵/۷/۴

شماره نامه : ۱۴۰۵/۳۰۹/۸۰/الف

پیوست : ندارد

تالاب هورالعظیم در جدول شماره (۱) پیوست آیین نامه جلوگیری از تخریب و آلودگی غیرقابل جبران تالابها، به صراحت ذکر شده است. مطابق این جدول، تالاب هورالعظیم در استان خوزستان با سطح حفاظتی «منطقه حفاظت شده» ثبت شده است. بنابراین، این آیین نامه بدون هیچ تردیدی بر تالاب هورالعظیم حاکم است و سازمان نمی تواند ادعا کند که تالاب هورالعظیم مشمول این آیین نامه نیست.

۶. عدم کفایت ثبت در کنوانسیون رامسر

هرچند تالاب هورالعظیم در فهرست کنوانسیون رامسر ثبت نشده است، اما این موضوع مانع شمول ماده ۱۶ نیست، زیرا ملاک این ماده، مالکیت دولتی تالاب است، نه ثبت بین المللی. بنابراین، تالاب هورالعظیم به عنوان یک تالاب دولتی، مشمول حکم ماده ۱۶ و ممنوعیت واگذاری عین قرار می گیرد.

۷. عدم شفافیت در خصوص مصوبه شورای عالی حفاظت محیط زیست

مطابق تبصره ۱ ماده ۵ آیین نامه جلوگیری از تخریب و آلودگی غیرقابل جبران تالابها (اصلاحی ۱۴۰۰/۱۰/۲۹)، صدور پروانه اکتشاف و بهره برداری معدنی در تالابهای موضوع بند (الف) ماده (۳) قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست، مستلزم مجوز شورای عالی حفاظت محیط زیست است. خواهشمند است مشخص فرمایید آیا برای طرح سهراب، مصوبه شورای عالی حفاظت محیط زیست اخذ شده است؟ در صورت مثبت بودن، شماره و تاریخ آن را اعلام فرمایید.

۸. ایرادات مطرح شده در خصوص مجوز صادره

بر اساس گزارش های منتشر شده، بیش از ۱۶۰ تشکل تخصصی محیط زیست از سراسر کشور همراه با جمعی از استادان دانشگاه ها و انجمن های علمی-دانشجویی در مکاتبات رسمی خود با مقامات عالی، نسبت به تکرار تجربه تلخ خشکاندن

تاریخ : ۱۴۰۵/۷/۴

شماره نامه : ۱۴۰۵/۳۰۹/۸۰/الف

پیوست : ندارد

مخازن ۳، ۴ و ۵ هورالعظیم در دهه های گذشته هشدار داده اند. همچنین در سال ۱۴۰۲، هفت ایراد به میدان سهراب گرفته شده و سؤال جدی این است که کدام ایرادها برطرف شده که مجوز ارزیابی صادر شده است.

لذا خواهشمند است دستور فرمایید:

۱. مبنای قانونی دقیق صدور مجوز زیست محیطی میدان سهراب را با ذکر شماره ماده، بند و مصوبه مربوطه اعلام فرمایید.

۲. تصریح فرمایید که سازمان چگونه صدور مجوز برای تصرف در عین تالاب را با ممنوعیت ماده ۱۶ و عدم تصویب آیین نامه تبصره ۲ آن قابل جمع می داند.

۳. شماره و تاریخ مصوبه شورای عالی حفاظت محیط زیست (در صورت وجود) را برای این طرح اعلام فرمایید.

۴. مشخص فرمایید که آیا طرح سهراب، مشمول ماده ۵ آیین نامه جلوگیری از تخریب و آلودگی غیرقابل جبران تالابها (مصوب ۱۳۹۷/۱۱/۱۷ هیئت وزیران) بوده است یا خیر؟ و در صورت مثبت بودن، چگونه با ممنوعیت مقرر در این ماده قابل جمع است؟

دبیر اجرایی نشان اپوش

یوسف فرهادی بابادی

